

Mladi u Vukovaru: Svi smo mi generacija – ali se ne poznajemo

GRADANI | 07. DEC 2022.

9 min čitanja

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Mada Marijana kaže da je za nju nacionalizam negativan pojam, priznaje da je odgajana u porodici kojoj je nacionalna pripadnost veoma važna.

“Meni su moji branili, recimo, **da imam dečka Srbina**. Prijatelji smeju biti, ali dečko ne. Tu se već u porodici stvara određena distanca prema drugima”, navodi Marijana i kaže da napetost u Vukovaru postoji. Po njoj, ta napetost se ogleda upravo u neznanju jednih o drugima i odvojenosti.

“Stvarno je nelagodna situacija kada na nekim projektima moramo biti zajedno, a inače smo odvojeni. **Svi smo mi generacija, ali ne poznajemo se** i kako da onda znam šta ti ljudi misle o meni? Znamo se izveđati na osnovu nacionalnosti kada se vidimo, ali uopšte ne znamo ništa o tim ljudima osim, eto, da se priča da su nešto negativno”, priča Marijana.

U Vukovaru učenici srpske i hrvatske nacionalnosti pohađaju odvojeno nastavu. Sreću se uglavnom ispred škole, kada su pretežno grupisani sa drugarima iz svog odeljenja – ili na hodnicima.

Modeli obrazovanja

U Hrvatskoj pripadnici nacionalnih manjina svoje ustavno pravo na obrazovanje ostvaruju kroz tri osnovna modela obrazovanja: A, B i C.

Model A, po kom većina učenika srpske nacionalnosti pohađaja nastavu u Vukovaru, podrazumeva obrazovanje nacionalnih manjina u potpunosti na maternjem jeziku i pismu, uz obavezno učenje hrvatskog jezika.

Po modelu B nastava se izvodi dvojezično, gde se prirodni predmeti predaju na hrvatskom jeziku, a društveni na manjinskom – i po modelu C, gde se nastava izvodi na hrvatskom jeziku, uz dodatne časove namenjene negovanju kulture i jezika nacionalne manjine.

Sličan utisak sa Marijanom deli i njena vršnjakinja iz drugog odeljenja, **Milana**. Ona kaže da se mladi Srbi i Hrvati druže “tu i tamo” upravo zbog toga što je većina opredeljena.

“Nisu opredeljeni po tome ko je kakav, već se gleda **ko je šta po nacionalnoj osnovi**. To se oseti u školi, ali i van škole, po tome u koji se klub izlazi”, navodi Milana i kaže da se u gradu zna: u Dalj, mesto kraj Vukovara, izlaze Srbi, a u vukovarski klub „Madero“ uglavnom Hrvati.

“Ako se pojavi Hrvat u Dalju, zna nastati **tuča i razbijanje glava**. Kao da je zabranjeno da dođu, i to mi deca branimo. Namerno se puštaju provokativne pesme. Dešava se da se međusobno i na društvenim mrežama provociramo. Recimo, kada je godišnjica proterivanja

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatam

Ožiljci rata

Pored takvih podela, Milana je osetila netrpeljivost i na svojoj koži.

“Kada šetam školskim hodnikom i kažem nešto na srpskom, na primer, da je nešto lepo, onda mi neki vršnjaci na hodniku dobace ‘Ne kaže se lepo, već lijepo’. To mene izbacilo iz takta. Ne znam čemu nepotreban komentar, samo govorim na svom jeziku”, kaže ona i napominje: “Nikada se nisam htela sa njima svađati. Uvek sam rekla: volim svoje i poštujem tuđe.”

Mada se Vukovar i danas u javnosti, više od trideset godina nakon rata, poistovećuje sa netrpeljivošću, međuetničkim sukobima i distancom, pre rata u ovom gradu skladno je živelo više od 25 nacionalnih zajednica. Najveće nacionalne zajednice, Hrvati i Srbi, do rata, živeli su jedni sa drugima i govorili istim jezikom.

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

U novembru 1995. potpisan je "Temeljni sporazum o mirnoj reintegraciji istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema", poznatiji kao Erdutski sporazum. Mirna reintegracija hrvatskog Podunavlja bio je dvogodišnji proces povratka okupiranih područja u ustavno-pravni poredak Hrvatske.

U januaru 1996. godine zvanično je započeta a završena je 1998. godine, kada je Vukovar vraćen pod hrvatsku vlast. Ipak, mada je prošlo više od 30 godina, posledice ovog tromesečnog sukoba, strašnih razaranja grada, okupacije, ali i godina razdvojenosti od 1992. do 1996. godine – i dalje se oseće u gradu.

Grad je skoro u potpunosti obnovljen, ali šetajući ulicama Vukovara i dalje se vide građevine izbušene od metaka i granata, a atmosfera u gradu, posebno po pitanju međunacionalnih odnosa, i dalje se neretko opisuje kao tenzična.

"Oslobođenje" Vukovara iz 1991. (foto: Miloš Cvetković)

Aktivistkinja i politikološkinja **Biljana Gaća** vratila se iz progonstva u Vukovar dve godine nakon mirne reintegracije. Ona je tada imala tek deset godina, a svoje sećanje na taj period opisuje kao traumatično.

"U to doba je Hrvata bilo manje, a netrpeljivost se osećala i sa jedne i sa druge strane. Sećam se tog doba. Zimi rano padne mrak pa trčimo iz škole kako bismo što pre stigli kući, jer ne znaš sa kog ćoška će te neka budala sačekati. U tom mraku se nije biralo ko koga tuče, i curice i dečake, grozno iskustvo", priča Biljana Gaća.

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatam

tom periodu stvari su opipljivo počele da se menjaju”, priseća se naša sagovornica.

Ipak, to je bilo kratkog daha. Već 2013. godine grad Vukovar je učinio nekoliko koraka unazad, smatra ona. Nakon popisa stanovništva 2011. godine opet je došlo do smene vlasti i desničarska propaganda je ojačala – a to se najviše uočilo po pitanju ćirilice.

Popis iz 2011. godine pokazao je da u Vukovaru ima više od jedne trećine Srba, što je, prema Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina u Hrvatskoj, značilo da imaju pravo na službenu upotrebu jezika i pisma u Vukovaru.

Međutim, iako je srpska nacionalna zajednica u Vukovaru ostvarila to pravo, prilikom početka primene srpskog jezika i ćirilice kao službenog jezika i pisma, 2013. godine, **ćirilične table** na zvaničnim institucijama su uništavali hrvatski nacionalisti, a u Vukovaru je održano i nekoliko protesta, upravo protiv službene upotrebe srpskog jezika i pisma.

Anđelka Pejić,
novinarka

Razbijene ćirilične table u Vukovaru 2013. godine

vukovarskog gradskog radija Dunav koji se emituje na srpskom jeziku kaže da je pitanje

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatam

“Država, Brisel, Evropa – svi su na to ćutali, smatrajući da su to naše unutrašnje stvari, da mi treba da rešavamo. Gradske vlasti su probale jednom, dvaput, triput, pet puta da vrata table, a na kraju su odustali”, navodi Anđelka Pejić.

To je jedan od pokazatelja da u Vukovaru važe drugačija pravila u odnosu na ostatak Hrvatske, smatra ona, samim tim što se poštuju ustavna prava drugih nacionalnih zajednica, recimo Mađara ili Italijana, ali ne i Srba u Vukovaru.

“Problem ovog društva i ove države je što **Vukovar kao da nije deo Hrvatske**. Kakva je to država koja ne poštuje svoje ustavne zakone? Vukovar je kao posebni entitet i ne daju da se to pusti, da idemo dalje. Hrvatska zajednica je po pitanju Vukovara zapela u toj 1991.”, ocenjuje naša sagovornica.

„Od vrtića ih odvajamo“

Osamnaestogodišnji Kristijan Mikloš iz Tehničke škole „Nikola Tesla“ kaže da tenzija svakako postoji i da se međunacionalni konflikti ponekad dešavaju i u njegovoj školi. Ipak, njemu se čini da se situacija u poslednje vreme poboljšava.

“Imali smo u školi nedavno projekat gde smo mi predstavljali naš katolički Božić, a Srbi njihov, pravoslavni. Tako smo nekako uspeali napraviti taj most kojim smo spojili te dve nacionalnosti pa smo polako počeli da se družimo i van škole”, rekao je Kristijan.

Stvari se menjaju, ali sporo, smatra politikološkinja Biljana Gaća, a tome ne doprinosi obrazovni sistem.

“U vrtićima ih odvajamo, u osnovnoj školi, u srednjoj školi – pa očekujemo da će se grliti i ljubiti. Godinama se deci govori kako su deca druge nacionalnosti ‘neki drugi’. I kako onda da očekujemo da će se oni družiti. To ne ide tako”, kaže naša sagovornica.

S druge strane, novinarka Anđelka Pejić smatra da jedobar **model A** po kom Srbi u Vukovaru pohađaju nastavu.

“Kada bi model A bio ukinut, došlo bi do asimilacije i mi bismo nestali. To povlači istoriju, geografiju, srpski jezik. Gde će moje dete sutra učiti o Obiliću ili Resavskoj školi, što je deo naše kulture i toga ko smo i šta smo?”, navela je ona.

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Ušće Vuke u Dunav

Upravo zato, smatra Biljana Gaća, potrebno je razmatrati nove modele obrazovanja – ali ne i ukinuti postojeći.

“Srbi imaju apsolutno pravo da se školuju prema modelu A, ali potrebno je napraviti kampanju i edukovati roditelje. Istraživanja su pokazala da roditelji i ne znaju koji sve modeli obrazovanja postoje”, rekla je naša sagovornica. Prema njenom mišljenju, potrebno je napraviti **eksperimentalni razred** koji bi dobrovoljno bio etnički mešovit.

“Na taj način, postupno, godinu po godinu, dokazati da deca mogu da funkcionišu, da je to lepo, da uče jedni od drugih, a **ne da žive jedni pored drugih**”, ocenjuje Gaća.

Ideja o interkulturalnoj školi “Dunav”

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

velika šteta da interkulturalna škola Dunav nije osnovana.

Rezultati su pokazali da **79 odsto ispitanika smatra da je šteta što interkulturalna škola nije otvorena.**

Prema rečima autora studije, insistiranje na samo jednom modelu obrazovanja koji podrazumeva da deca i mladi budu trajno etnički podeljeni – pripada politikama prošlog vremena.

“Trenutni model obrazovanja ne uzima u obzir stvarne i raznolike potrebe sve djece i, konačno, ne uzima u obzir prirodu Vukovara kao zajednice, njegovu povijest i kontinuitet multikulturalnosti te činjenicu da podjela na samo Hrvate i Srbe ne odražava etničku raznolikost ni zbilju Vukovara”, navodi se u studiji i dodaje da rezultati istraživanja pokazuju da su građani spremni za nove i drugačije obrazovne politike.

Studenti – druga priča

Vukovarac Branislav Nudić (23) studira na vukovarskom Veleučilištu “Lavoslav Ružička”. Po njegovim rečima, tenziju i nelagodnu atmosferu po pitanju međunacionalnih odnosa osećao je tokom srednje i osnovne škole. Sada je drugačije.

“Na fakultetu se ne oseti nikakva netrpeljivost. Čini mi se da smo to prerasli, postali smo odrasli. Mislim da smo svi siti nacionalizma”, kaže Nudić.

Njegov kolega, **Tomislav Širić (20) iz Vukovara**, kaže da je na leto između srednje škole i fakulteta imao jednu neprijatnu situaciju prilikom ulaska u srpski kafić, kada mu je rečeno da nije dobrodošao kao Hrvat.

Ipak, tokom studija nije imao sličnih problema i kaže da se Srbi i Hrvati na fakultetu družu bez problema.

“Nadam se da nove generacije to stavljaju iza sebe. Ja lično nisam za nacionalizam, ne slažem se sa tim. Šta je bilo – bilo je, mi smo nova generacija, **nismo bili ni rođeni tada**”, navodi Širić.

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Veleučilište "Lavoslav Ružička"

Upravo kao primer zajedničkog obrazovanja bez međunacionalnih tenzija politikološkinja Biljana Gaća ističe Veleučilište "Lavoslav Ružička", koje nosi ime po **slavnom Vukovarcu**, koji je 1939. godine dobio Nobelovu nagradu za hemiju.

"Deca prolaze vrtić, predškolsko, osnovnu školu, srednju školu – sve odvojeno. Onda odluče, recimo, jedan Srbin i jedna Hrvatica upisati fizioterapiju na Veleučilištu. Idu zajedno na predavanja, sede zajedno i nema problema. Razumeju se, komuniciraju, druže, zaljubljuju i pišu zajedno šalabahtere i puškice. Potrebno je **izaći iz sistema koji te tera da budeš odvojen**", kaže Biljana Gaća.

Poenta priče je obrazovanje i rad na traumama, smatra ona.

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

podeljenost dece u vrtićima i školama, loša politička situacija, opšta nacionalna podeljenost u gradu, kao i – **korupcija**.

Studija je pokazala da Vukovarci imaju snažan doživljaj negativne slike u javnosti o svom gradu. Spremni su na preovladavanje ratne prošlosti, imaju snažnu želju za promenom postojećih lokalnih politika, kao i snažan osećaj nacionalne podeljenosti.

Autori istraživanja zaključuju: građani Vukovara, bez obzira na nacionalnost, **dele osećaj zarobljenosti** – a ta zarobljenost nije samo od lokalne vlasti, njihovih loših politika i obeshrabrujuće političke klime, već i od ratne traume koja se prenosi na mlade.

Novinarka **Anđelka Pejić** smatra da su ljudi spremni da nastave dalje, te je saglasna da Vukovarci, i Srbi i Hrvati, imaju mnogo zajedničkih problema.

“Nezaposlenost, odlazak mladih – **ajmo to zajedno rešavati**”, zaključuje novinarka Anđelka Pejić.

Sanja Kosović (Autonomija)

Prilog je nastao u suradnji s Goethe-Institutom u sklopu projekta Media Incubator kojim Goethe-Instituti iz Bosne i Hercegovine, Bugarske, Hrvatske, Rumunjske i Sjeverne Makedonije podupiru društveno odgovorno novinarstvo

---

MLADI | RAT | VUKOVAR

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Hrabre priče za hrabre ljude.

Podrži!

POGLEDAJTE JOŠ

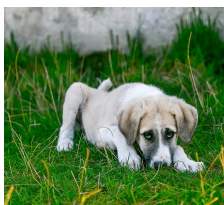

“Milenijum tim” kaže da su stabla oborena, a ne posečena – aktivisti zabrinuti za šumu

GRAĐANI | 19. DEC 2022

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Kako zaustaviti loše postupanje prema životinjama?

GRADANI | 18. DEC 2022

NAJNOVIJE

GRADANI

“Milenijum tim” kaže da su stabla oborena, a ne posečena – aktivisti zabrinuti za šumu

GRADANI

Marija Srdić: Fašizam nije tema prošlosti, već permanentna pretnja

PLANETA

Vojni strateg o zaustavljanju Rusije: ‘Konvencionalni rat je mrtav’

STAV

ANDREJ NIKOLAIDIS: Slučaj Šavnik “je fašizam. Danas tamo, sutra u čitavoj Crnoj Gori

VOJVODINA

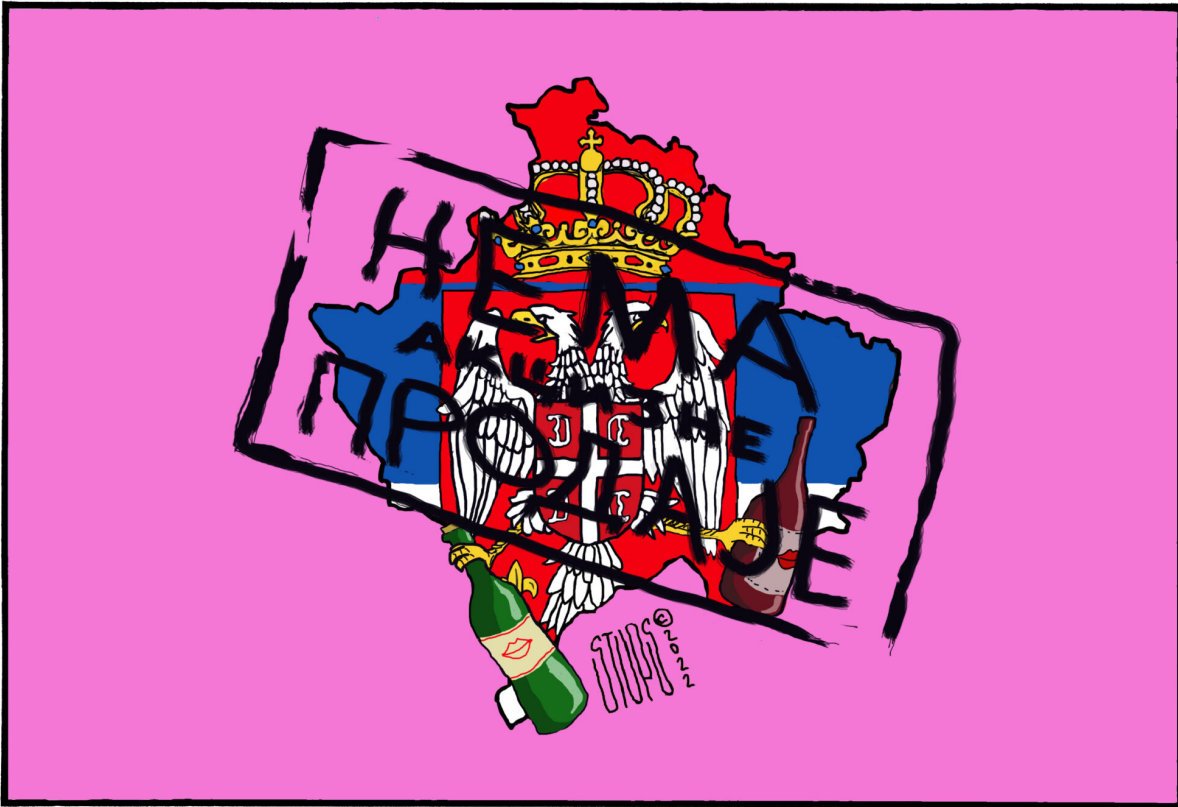
Marčelo pozvao Novosađane da se suprotstave izgradnji spomenika i rušenju Šodroša

SVE VESTI →

KARIKATURA NEDELJE

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatam

STUPS: PAROLE

PODKAST

OGLEDALO- Podkast portala Autonomije

SAZNAJ VIŠE →

Nedeljni Podkast Nezavisnog društva novinara Vojvodine

SAZNAJ VIŠE →

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

IZDVAJAMO

LATINKA PEROVIĆ: U Srbiji je još na snazi politika koja je dovela do krvavog raspada Jugoslavije, Rusija je primer na koji se Srbija ugleda i oslanja

AUTORI

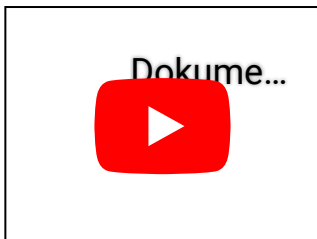
DRAGAN BURSAC': Rusija zvanično teroristička država, a Srbija pred vratima sankcija

AUTORI

DRAGAN BURSAC': Srbija se konačno pripaja Rusiji

GRAĐANI

Draganu Bursaću ponovo prete smrću, pretnje nasiljem uputio mu i novinar iz Srbije Mihailo Medenica

VIDEO

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatom

Boris Pavelić

Boris Varga

Dinko Gruhonjić

Dragan Bursać

Laslo Vogel

Pavle Radić

Tamara Nikčević

Teofil Pančić

Zlatko Jelisavac

Zmaj Jovina 3/I, 21000 Novi Sad
ndnvns@gmail.com

[O PORTALU](#)

[IMPRESUM](#)

Ovaj veb sajt koristi kolačiće da bi unapredili iskustvo korisnika. Molimo Vas da se upoznate sa [uslovima i pravilima korišćenja](#). Pretpostavljamo da je to u redu za Vas.

Prihvatam

